

Demokrati på norsk

Mål for undervisningsopplegget

Undervisningsopplegget om demokrati på norsk er i særdeleshet knyttet opp til det tverrfaglige temaet «Demokrati og medborgerskap» i ny overordnet del av Fagfornyelsen, men opplegget reflekterer også opplæringens verdigrunnlag gjennom sitt fokus på utforskertrang samt vitenskapelig tenkning og metode.

Det er et opplegg som i tråd med det nye læreplanverket åpner opp for dybdelæring og tverrfaglighet. Opplegget henvender seg til alle elever i videregående skole og kan med fordel gjennomføres som et tverrfaglig forløp mellom samfunnskunnskap og ulike programfag innen programområder som samfunnsfag og realfag.

Helt konkret vil undervisningsopplegget styrke elevenes kompetanse når det gjelder:

Demokrati og medborgerskap:

- gi elevene kunnskap om demokratiets forutsetninger, verdier og spilleregler
- gi elevene forståelse for sammenhengen mellom demokrati og sentrale menneskerettigheter som ytringsfrihet, stemmerett og organisasjonsfrihet
- gi elevene forståelse av at de som individer har rett til å delta i politisk arbeid, samtidig som samfunnet er avhengig av at borgerne bruker rettighetene til politisk deltakelse og utforming av det sivile samfunnet
- stimulere elevene til å bli aktive medborgere
- øve opp elevenes evne til å tenke kritisk, lære seg å håndtere meningsbrytninger og respektere uenighet
- lære elevene hvorfor demokratiet ikke kan tas for gitt, og at det må utvikles og vedlikeholdes

Kritisk tenkning og etisk bevissthet:

- bidra til at elevene blir nysgjerrige og stiller spørsmål, utvikler vitenskapelig og kritisk tenkning og handler med etisk bevissthet
- skape en forståelse av at metodene for å undersøke virkeligheten må tilpasses det vi ønsker å studere, og at valg av metode påvirker det vi ser

Skaperglede, engasjement og utforskertrang:

- gi elevene muligheten til prøve forskjellige måter å utforske og skape på
- gi elevene mulighet for å lære og utvikle seg gjennom sansning og tenkning, estetiske uttrykksformer og praktiske aktiviteter

Undervisningsaktiviteter

Undervisningsopplegget består av 5 deler:

- 1) En innføring til temaet gjennom begrepsforståelse og hypoteseformulering.
- 2) En undersøkelse av hvor interesserte norsk ungdom er i politikk
- 3) En undersøkelse av hva norsk ungdom mener om likestilling
- 4) En undersøkelse av hva norsk ungdom mener om ytringsfrihet
- 5) En presentasjon av funn

Undervisningsopplegget kan deles opp og lærer velger selv om elevene skal jobbe med alle 5 deler eller utvalgte enkeltdeler.

Det kreves ingen forkunnskaper.

Estimert tidsbruk

- Del 1: 20 minutter
- Del 1+2: 45-60 min, avhengig av om elevene skal overføre krysstabellene til Excel eller ikke.
- Del 1+2+3: 1,5 - 2 timer, avhengig av om elevene skal overføre krysstabellene til Excel eller ikke.
- Del 1+2+3+4: 2-2,5 timer, avhengig av om elevene skal overføre krysstabellene til Excel eller ikke.
- Del 1+2+3+4+5: 4-5 timer, avhengig av krav til presentasjon

Detaljert informasjon om undervisningsaktivitetene

Del 1: Innføring til temaet gjennom begrepsforståelse

Del 1 i dette undervisningsopplegg består av tre statistiske begreper. Disse begrepene skal introdusere elevene til nøkkelbegrep innen kvantitativ metode og sette elevene i stand til å jobbe med oppgavene i del 2/3/4.

Hvordan forberede innføringen

Del 1 – hva skal læreren gjøre?	Del 1 – hva skal elevene gjøre?
Lese om de tre statistiske begrepene (del 1 i læringsstien)	

Hvordan gjennomføre innføringen:

Del 1 – hva skal læreren gjøre?	Del 1 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene for begrepene	Sette seg inn i begrepene

Hvordan følge opp innføringen:

Del 1- hva skal læreren gjøre?	Del 1- hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av begrepene for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Oppsummere temaet i plenum.
Introdusere del 2/3/4 av undervisningsopplegget	

Del 2+3+3: Undersøkelser av ungdommers interesse for politikk og holdning til likestilling og ytringsfrihet.

Del 2, 3 og 4 i dette undervisningsopplegget tar for seg korte oppgaver om ungdommers politiske interesse, og holdninger til likestilling og ytringsfrihet. Dataene hentes fra Skolevalgundersøkelsen, fra filene "Elevundersøkelsen" og "Nasjonal meningsmåling" for 2017: <https://nsd.no/vgs/skolevalgundersokelsen.html>

Oppgavene vil trene elevene i flere grunnleggende ferdigheter slik som å trekke ut variabler fra et datasett samt å lese, forstå og lage statistiske fremstillinger.

Dersom man synes at disse tre delene til sammen blir for omfattende, kan man kutte ut noen av oppgavene eller dele opp klassen i grupper og be dem jobbe med ulike oppgaver.

Hvordan forberede undersøkelsene:

Del 2/3/4 – hva skal læreren gjøre?	Del 2/3/4 – hva skal elevene gjøre?
Les oppskriften for hvordan man lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar (se del 2 i læringsstien) og test det ut (gjærne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med)	Elevene kan gjerne lese samme oppskrift og se samme innføringsvideo som lekse til den pågjeldende timen. Da kommer de fortere i gang med spørsmålene
Se innføringsvideoen for hvordan man overfører krysstabeller fra Skolenesstar til Excel og lager diagrammer som kan brukes i andre dokumenter. Test det ut (gjærne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med).	
Vurdere om man ønsker at elevene skal jobbe med alle oppgavene og hvordan de skal jobbe (par/individuell osv.). Eventuelt fjerne spørsmål	
Vurdere om elevene skal overføre krysstabellen til Excel og lage diagrammer der	

Hvordan gjennomføre undersøkelsene:

Del 2/3/4 – hva skal læreren gjøre?	Del 2/3/4 – hva skal elevene gjøre?
Introdusere elevene til oppgavene og si litt om hvordan de skal jobbe (individuell/par osv.).	Elevene finner eventuelt sammen i par
Vis gjerne elevene hvor de finner dataene fra Elevundersøkelsene og Nasjonal	Elevene leser oppskriften for hvordan de lager frekvenstabeller og krysstabeller i

meningsmåling. Vis også gjerne hvordan de lager frekvenstabeller og krysstabeller i Skolenesstar.	Skolenesstar. Elevene jobber med oppgavene i Skolenesstar.
Dersom elevene skal overføre krysstabellene til Excel og utarbeide diagrammer der: vis dem hvor de finner innføringsvideoen	Elevene ser innføringsvideoen og jobber med å lage diagrammer i Excel

Hvordan følge opp undersøkelsene:

Del 2/3/4- hva skal læreren gjøre?	Del 2/3/4 - hva skal elevene gjøre?
Legge til rette for en oppsummering av temaene for elevene. Korrigere eventuelle feiloppfatninger.	Legge frem svarene sine i plenum eller i grupper. Drøfte svarene.
Introdusere del 5 av undervisningsopplegget (dersom man har tenkt å jobbe videre med temaet).	

Del 5: Statistisk presentasjon av funnene

Del 5 i dette undervisningsopplegget er en digital statistisk analyse og presentasjon av funn.

For å hjelpe lærere og elever på vei, har NSD utarbeidet både en [innføringsvideo](#) som tar for seg hvordan man kan overføre krysstabeller til Excel samt lage diagrammer som kan overføres til presentasjonsverktøy, slik som Word (rapport) og PowerPoint (presentasjon). Vi har valgt å holde denne innføringsvideoen så enkel som mulig for å sikre mestringfølelse og god arbeidsflyt samtidig som opplegget sikrer et visst faglig metodisk nivå og opplæring i både digitale ferdigheter og regneferdigheter.

Dersom elevene tar i bruk innføringsvideo, bør de kunne jobbe med denne presentasjonen mer eller mindre på egen hånd. Lærer kan da innta rollen som veileder.

Elevene bør i sakens natur presentere diagrammene sine visuelt men kan selvsagt benytte seg av ulike presentasjonsmåter (i klassen, i grupper, muntlig, skriftlig, digitalt). Dette får være opp til lærer å vurdere. Presentasjonene kan vurderes med/uten karakter men bør vurderes i tråd med [de fire prinsippene for god undervisvurdering](#)

Hvordan forberede presentasjonen av funnene:

Del 5 – hva skal læreren gjøre?	Del 5 – hva skal elevene gjøre?
Se innføringsvideoen for hvordan man overfører krysstabeller fra Skolenesstar til Excel og lager diagrammer som kan brukes i andre dokumenter. Test det ut (gjerne med utgangspunkt i samme oppgaver som elevene skal jobbe med).	Elevene kan også gjerne se innføringsvideoen som lekse til den pågjeldende timen. Da kommer de fortære i gang med egne fremstillinger.
Bestemme om elevenes funn skal presenteres i PowerPoint (og dermed presenteres i klassen som et digitalt og muntlig arbeid) eller i Word (og dermed leveres inn som et digitalt og skriftlig arbeid).	
Bestemme om presentasjonen skal vurderes med/uten karakter. Lærer bør da knytte opp presentasjonen til et sett med vurderingskriterier i tråd med de fire prinsippene for god undervisvurdering .	Elevene må vite hva de skal lære og hvordan prestasjonen vurderes. Elevene leser gjennom vurderingskriteriene på forhånd og noterer opp spørsmål.

Hvordan gjennomføre presentasjonen av funnene:

Del 5 - hva skal læreren gjøre?	Del 5 - hva skal elevene gjøre?
Introdusere oppgaven, presentasjonsform (Powerpoint/Word) samt eventuelle vurderingskriterier for elevene. Svare på elevenes spørsmål.	Stille spørsmålene de har notert seg på forhånd – og spørsmål som måtte dukke opp underveis.
Eventuelt dele elevene inn i par/grupper	Finne sammen i gruppene, se innføringsvideoen hvis de ikke allerede har gjort det og legge en plan for arbeidet.
Veilede elevene	Jobbe med å forberede presentasjonen: overføre krysstabeller fra Skolenesstar til Excel, lage diagrammer, lime inn diagrammer i egnet presentasjonsverktøy (Word, PowerPoint eller annet), introdusere og drøfte diagrammene og

	funnene.
--	----------

Hvordan følge opp presentasjonen av funnene:

Del 5 - hva skal læreren gjøre?	Del 5 - hva skal elevene gjøre?
Gjennomgå presentasjonene (se/høre, lese) og gi tilbake- og fremovermeldinger.	Presentere funnene sine digitalt og muntlig i klassen (i PowerPoint) eller levere inn funnene sine skriftlig (i Word)
Eventuelt vurdere presentasjonene med karakter.	